

פרק כ"ח קרבנות המוספין

מיקומה של פרשיית קרבנות המוספין

בפרקים כח-כט חוזרת התורה על קרבן עולה שנזכר כבר בחומש שמות, ומפרטת רשימה ארוכה של קרבנות שיש להוסיף על קרבן התמיד במהלך החגים. מה מקומה של פרשה זו בתוך חומש במדבר?

רמב"ן ב:]

וטעם צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי - כי אחרי שאמר "לאלה תחלק הארץ" (במדבר כו, נג), צוה להשלים תורת הקרבנות שיעשו כן בארץ. כי במדבר לא הקריבו המוספין... ועכשיו חייב באי הארץ לעשות שם הכל, התמידין והמוספין ומנחתם ונסכיהם.

לפי רמב"ן התורה מלמדת אותנו על פרשת הקרבנות דווקא כאן, כי בחלק זה של הספר עם ישראל כבר על סף הכניסה לארץ, וכשייכנסו לארץ יהיו חייבים בקרבנות הללו. בימי המדבר הם לא היו מחויבים להקריבם. כאן בא לידי אחד הרעיונות המרכזיים של החומש שציינו בהקדמה – התורה כתורת חיים, בני ישראל למדים על המצוות בשעה המתאימה ביותר לכך.

הקשר בין רשימת הקרבנות הללו לבין התפילה שלנו

הקרבנות הרשומים בפרשתנו היו הקרבנות הקבועים בבית המקדש ובטאו את עבודת ה' הקבועה - בכל יום ויום הקריבו במקדש כבש אחד בבוקר ("תמיד של שחר") וכבש אחד בין הערביים ("תמיד של בין הערביים"). בראשי חודשים, ימים טובים, הוסיפו על קרבן התמיד קרבן נוסף וזהו המקור לשמו – "קרבן מוסף". חז"ל קשרו בין עבודת ה' הקבועה במקדש – קרבנות התמידים וקרבנות המוספין לבין התפילה שלנו:

בבלי ברכות כו ע"ב

רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידין תקנום [רש"י: אנשי הכנסת הגדולה].

לכן נקבע זמן תפילת העמידה בכל יום בבוקר ובמנחה על פי זמן הקרבת התמידים. זו הסיבה שבימי שבת, ראש חודש, ומועד אנו מוסיפים תפילה נוספת, תפילת מוסף, ובה אנו אומרים את הקטע ברשימה שנוגע לאותו יום. לדוגמה בתפילת מוסף לשבת אנו אומרים את הקטע הבא:

פרק כח

ט וַיְהִיּוֹם הַשְּׁבִיט שְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֹת מִנְחָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן וְנִסְכוּ:

י עֲלֵת שֶׁבֶת בַּשְּׁבִיטוֹ עַל עֲלֵת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

הערה למורה: כדאי להראות לתלמידים היכן קטע זה משובץ בתפילת מוסף:

תַּכְנֵת שֶׁבֶת רְצִית קִרְבָּנוֹתֶיהָ צִוִּית פִּירוּשֶׁיהָ עִם סִדּוּרֵי נִסְכֶּיהָ מַעֲנִיָּה לְעוֹלָם כְּבוֹד יִנְחִלוּ טוֹעֲמֶיהָ חַיִּים זָכוּ וְגַם הָאוֹהֲבֵי דְבָרֶיהָ גְּדוּלָּה בְּחָרוּ. אֲזַ מִסִּינֵי נִצְטוּ צוּרֵי פְעֻלָּה פָּרְאוּ:

יְהִי רָצוֹן מִלְפָּנֶיךָ ה' אֱלֹהֵינוּ וְאַלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שֶׁתַּעֲלֵנוּ בְּשִׂמְחָה לְאַרְצֵנוּ וְתַטְעֵנוּ בְּגִבּוּלֵנוּ וְשֵׁם נַעֲשֶׂה לְפָנֶיךָ אֶת קִרְבָּנוֹת חֻבוֹתֵינוּ תְּמִידִים כְּסֻדְרָם וּמוֹסְפִים כְּהִלְכָתָם. אֶת מוֹסֵף יוֹם הַשְּׁבִיט הַזֶּה נַעֲשֶׂה וְנִקְרִיב לְפָנֶיךָ בְּאַהֲבָה כְּמִצְוַת רָצוֹנְךָ. כְּמוֹ

שָׁכַתְבַּת עֲלֵינוּ בְּתוֹרָתְךָ עַל יְדֵי מֹשֶׁה עַבְדְּךָ כְּאָמֹר:

וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ:
עַל־ת שַׁבַּת בְּשַׁבְּתוֹ עַל עַל־ת הַתְּמִיד וְנִסְכָּה:

מבנה הרשימה

פרקכח

ג וּאֲמַרְתָּ לָהֶם זֶה הָאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לָהּ כִּבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה... שְׁנַיִם לַיּוֹם עַל־ת תְּמִיד:

ד אֵת הַכֶּבֶשׂ אֶחָד תַּעֲשֶׂה בִּבְקָר וְאֵת הַכֶּבֶשׂ הַשֵּׁנִי תַעֲשֶׂה בֵּין הָעֶרְבִים...:

ט וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּת שְׁנֵי כִבְשִׁים בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִים וְשְׁנֵי עֶשְׂרִים סֵלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְנִסְכּוֹ:

יָא וּבְרָאשֵׁי חֲדָשֵׁיכֶם תִּקְרִיבוּ עֹלָה לָהּ...'

יז וּבַחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעַת עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ פֶּסַח לָהּ:

יח וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חֹג שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת יֵאָכֵל...:

כ וּבַיּוֹם הַבְּכוֹרִים בְּהַקְרִיבְכֶם מִנְחָה חֲדָשָׁה לָהּ בְּשִׁבְעַתִּיכֶם...:

פרקכט

א וּבַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ...

ז וּבַעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה מִקְרָא קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת נַפְשֵׁיכֶם...

יב וּבַחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי... וְחִגַּגְתֶּם חֹג לָהּ שִׁבְעַת יָמִים...:

לָהּ בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצֶרֶת תִּהְיֶה לָכֶם כָּל מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ...:

לט אֵלֶּה תַעֲשׂוּ לָהּ בְּמוֹעֲדֵיכֶם לְבַד מִנְדְּרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם לְעֹלֹתֵיכֶם וּלְמִנְחֹתֵיכֶם וּלְנִסְכֵּיכֶם וּלְשִׁלְמֵיכֶם:

הרשימה של הקרבנות הקבועים הללו בנויה על פי תדירותם - מן התדיר ביותר לתדיר פחות – כל יום, שבת, ראשי חודשים, מועדים החלים פעם בשנה.

סדר המועדים הוא על פי סדר השנה בתנ"ך: ממועדי חודש ניסן, הוא החודש הראשון, עד למועדי חודש תשרי (בפרק כט), הוא החודש השביעי. סדר השנה בימי התנ"ך נקבע בציווי הראשון שנצטוו ישראל בידי ה':

הערה למורה: זו הזדמנות להזכיר לתלמידים כי השנה בתורה מתחילה מחודש ניסן.

שמות פרק יב

א וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהֱרֹן בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

ב הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֶם רֹאשׁ חֲדָשִׁים רִאשׁוֹן הוּא לָכֶם לַחֹדֶשִׁי הַשָּׁנָה